

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.05.2008, sp. zn. 32 Cdo 4291/2007, ECLI:CZ:NS:2008:32.CDO.4291.2007.1

Číslo: 101/2008

Právní věta:

K promlčení práva na základě námitky vznesené až v průběhu odvolacího řízení podléhajícího režimu neúplné apelace lze přihlídnout jen tehdy, vyplývá-li závěr o promlčení práva ze skutečností, jež vyšly najevo nebo byly zjištěny před soudem prvního stupně, nebo ze zjištění učiněného na základě důkazů navržených před soudem prvního stupně.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.2008

Spisová značka: 32 Cdo 4291/2007

Číslo rozhodnutí: 101

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odvolání, Promlčení, Řízení před soudem

Předpisy: § 388 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v Olomouci rozsudkem ze dne 29. 5. 2007 změnil rozsudek K r a j s k é h o s o u d u v Ostravě ze dne 21. 2. 2006 tak, že zamítl žalobu o zaplacení částky 188 456,50 Kč s 8% úrokem z prodlení z částky 238 456,50 Kč od 1. 3. 2000 do 17. 4. 2000 a s 8% úrokem z prodlení z částky 188 456,50 Kč od 18. 4. 2000 do zaplacení s tím, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok I.). Dále rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.).

Odvolací soud dospěl k závěru, že žalobkyni nelze právo na zaplacení ceny prodaného zlatnického zboží na základě smlouvy o spolupráci při prodeji zboží ze dne 6. 6. 1996, ve znění jejich dodatku ze dne 30. 8. 1996 a 1. 8. 1997 a faktury č. 63100016 ze dne 31. 12. 1999 přiznat, neboť žalobní nárok je promlčen. Při posuzování důvodnosti námitky promlčení, kterou žalovaný vznesl v průběhu odvolacího řízení, vyšel odvolací soud ze zjištění, že žaloba byla podána u soudu 16. 1. 2004 a tvrdí se v ní, že žalovaný uznal závazek dne 11. 1. 2000. Od 12. 1. 2000 běží podle odvolacího soudu nová čtyřletá promlčecí doba, která skončila dne 12. 1. 2004. Byla-li žaloba podána u soudu až dne 16. 1. 2004, stalo se tak podle posouzení odvolacího soudu až po uplynutí promlčecí doby, právo na zaplacení ceny prodaného zlatnického zboží na základě uvedené smlouvy je promlčeno a nemůže být v soudním řízení přiznáno. S ohledem na systém neúplné apelace, který se uplatňuje v odvolacím

řízení, odvolací soud nepřisvědčil námitce žalobkyně o nedůvodnosti žalovaným vznesené námitky promlčení v odvolacím řízení. Podle odvolacího soudu tvrzení žalobkyně o tom, že uplatnila svůj nárok u soudu již během trestního řízení, kdy pohledávku přihlásila do adhezního řízení (přičemž po dobu jeho trvání promlčecí lhůta neběžela), je tvrzením novým, které žalobkyně v řízení před soudem prvního stupně neuvedla. Tuto námitku žalobkyně by odvolací soud mohl vzít v úvahu pouze, pokud by nebyla spojena s uplatněním nových skutečností a důkazů. K posouzení otázky, zda žalobkyně uplatnila předmětný nárok v adhezním řízení, by bylo třeba provést důkazy, které nebyly navrženy (a provedeny) v řízení před soudem prvního stupně; jejich provedení v odvolacím řízení by bylo podle odvolacího soudu porušením zásady neúplné apelace. Z dokazování provedeného před soudem prvního stupně skutečnost, že se žalobkyně uplatněného nároku domáhala již v adhezním řízení, nevyplývá. Z tohoto důvodu odvolací soud nemůže zjistit, zda došlo k přerušení běhu promlčecí doby. Rovněž námitku žalobkyně, že uznání dluhu je současně dohodou o splátkovém kalendáři, posoudil odvolací soud jako nedůvodnou.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. odvolacímu soudu vytýká, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelka zastává názor, že námitka promlčení může být přípustná v odvolacím řízení jen tehdy, není-li spojena s nepřipustným uplatňováním nových skutečností a důkazů na straně obou účastníků řízení, tj. nejen na straně toho účastníka, který námitku promlčení vznáší. Jestliže se žalobkyně začne bránit novými tvrzeními, neměl odvolací soud námitku promlčení připustit, když evidentně k jejímu hmotněprávnímu posouzení bylo třeba provádět nové důkazy. Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení ohledně dvoustranné dohody splátkového kalendáře. Mezi účastníky byl na základě dohody sjednán splátkový kalendář. Podle § 392 obchodního zákoníku pak běží promlčecí doba od splatnosti jednotlivých splátek uvedených v uznání závazku. Z těchto důvodů navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k dovolání uvedl, že rozhodnutí odvolacího soudu je věcně správné a navrhl zamítnutí dovolání.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolání je v této věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a je i důvodné.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.).

Vzhledem k přípustnosti dovolání dovolací soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečností), jakož i jinými vadami řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. § 242 odst. 3, větu druhou, o. s. ř.).

Vady, jež by činily řízení zmatečným, v dovolání namítány nejsou a z obsahu spisu nevyplývají. Jinak tomu však je s jinými vadami řízení, které zakládají důvodnost dovolání podle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Výhrada dovolatelky, že námitka promlčení, kterou žalovaný uplatnil v odvolacím řízení, byla spojena s nepřipustným uplatňováním nových skutečností a důkazů, je důvodná.

Námitka promlčení vznesená žalovaným v průběhu soudního řízení je jednostranný, výslovný a adresný právní úkon, jenž působí, že promlčené právo nelze uplatnit, avšak věřitelovo právo trvá jako součást obsahu tzv. naturální obligace. Pro posouzení důvodnosti námitky promlčení ve smyslu § 388 odst. 1 obch. zák., tj. aby námitka soudu bránila přiznat žalobci promlčené právo, musí ze skutkových zjištění vyplývat, že k promlčení práva (k tzv. první fázi - k marnému uplynutí promlčecí doby) došlo a žalovanému (dlužníku) tak vzniklo právo jednostranným právním úkonem v soudním řízení dosáhnout toho, že proti němu nelze promlčené právo uplatnit. Žalovaný má důkazní břemeno, povinnost tvrzení a dokazování ve smyslu § 120 odst. 1 o. s. ř. k námitce promlčení, tj. uvést všechny okolnosti promlčení práva - že uplynula právním předpisem přesně vymezená doba a oprávněný subjekt, ač tak měl učinit, své právo nevykonal. Tyto skutkové okolnosti žalovaný v řízení před soudem prvního stupně netvrdil. V režimu neúplné apelace se může odvolací soud zabývat námitkou promlčení vznesenou až v odvolacím řízení, jen není-li spojená s nepřípustným uplatňováním nových skutečností a důkazů (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. [29 Odo 162/2003](#)). Systém neúplné apelace má za cíl zvýšit odpovědnost účastníků řízení (tím, že je vede k tomu, aby všechny rozhodné skutečnosti a potřebné důkazy uplatnili již před soudem prvního stupně a neponechávali si je až na odvolací řízení) a ve svých důsledcích zrychlit projednávání sporu a zamezit účelovému jednání účastníků se záměrem prodlužovat soudní řízení a oddalovat konečné rozhodnutí soudu. Proto nemůže být v neprospěch žalobce, který důkazní břemeno nenese ve vztahu k promlčení práva, vznese-li žalovaný až v průběhu odvolacího řízení námitku promlčení a z okolností ve spise a skutkových zjištění soudu prvního stupně nevyplývá, že marně uplynula promlčecí doba. Soud nemůže k námitce vznesené v odvolacím řízení přihlédnout, nelze-li bez dalších skutečností a důkazů posoudit její důvodnost. Bylo by v rozporu s právem na spravedlivý proces odepřít protistraně právo na uplatnění skutečností - promlčení vylučujících. Dokud totiž námitka promlčení nebyla vznesena, neměla druhá strana důvod tvrdit skutečnosti, vylučující promlčení a navrhopat k nim důkazy. Námitka promlčení je bezdůvodná, pokud z obsahu spisu a skutkových zjištění soudu prvního stupně nelze bez dalších okolností a důkazů posoudit promlčení práva, tj. že marně uplynula promlčecí doba. Odvolací soud se proto v dané věci neměl zabývat námitkou promlčení vznesenou až v odvolacím řízení, protože tato námitka je spojena s nepřípustným uplatňováním nových skutečností a důkazů.

Protože v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu řešení uvedené otázky není správné, Nejvyšší soud je podle § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc vrátil podle § 243b odst. 3, věty první, o. s. ř. odvolacímu soudu k dalšímu řízení.